

tmmob

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

3 MART İŞ CİNAYETLERİNE KARŞI MÜCADELE GÜNÜ

3 Mart tarihi, ülkemizin en önemli maden facialarından biri olan ve 263 madencinin yaşamını yitirdiği 1992 Kozlu Maden Faciası'nın yıldönümüdür. Ülkemizdeki iş cinayetlerine dikkat çekebilmek, işçi sağlığının ve iş güvenliğinin önemini vurgulamak için bu tarih "İş Cinayetlerine Karşı Mücadele Günü" olarak ilan edilmiştir.

■ İş kazaları ve meslek hastalıklarına ilişkin istatistikler SGK tarafından açıklanmakta, ayrıca İSİG Meclisi her ay ağırlıklı olarak basın yayın organlarından derlediği haberler sonucu oluşturduğu istatistikleri açıklamaktadır. Yaşanan iş kazaları ve iş cinayetleri kayıtlara işlendikçe gerçek tablo belirginleşmektedir.

■ Resmi rakamlara göre 2012-2016 yılları arasında ülkemizde 1.015.211 iş kazası gerçekleşmiş ve bu kazalarda toplam 6.387 kişi hayatını yitirmiştir. Kayıt dışı çalışmanın yaygınlığı ve iş kazalarının bildirilme oranının azlığı gözönüne alındığında gerçek tablonun çok daha ağır olduğu söylenebilir.

YIL	YILLARA GÖRE ÜLKEMİZDEKİ İŞ KAZALARININ SAYISI
2011	69227
2012	74.871
2013	191.389
2014	221.336
2015	241.547
2016	286.068

YIL	İŞ KAZALARINDA HAYATINI KAYBEDEN KİŞİ SAYISI	
	SGK İSTATİSTİKLERİ	İSİG MECLİSİ İSTATİSTİKLERİ
2012	744	878
2013	1.360	1.235
2014	1.626	1.886
2015	1.252	1.730
2016	1.405	1.970
2017	HENÜZ AÇIKLANMADI	2.006

İŞ KAZASI DEĞİL CİNAYET

• Çalışma ortamında işçilerin hastalanmalarına ve kazaya uğramalarına yol açan etmenler bulunmaktadır. Bu koşullar ortadan kaldırılmadığı zaman işçiler meslek hastalıklarına yakalanmakta, sakat kalmakta veya hayatını kaybetmektedir. Çalışanların hastalanmaması, sakat kalmaması ve hayatını kaybetmemesi için yapılan çalışmalara İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği denilmektedir.

• İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği konusunda özel bir kanun ve onlarca yönetmelik bulunmaktadır. Bu düzenlemelerin bir kısmı teknik düzenlemeler olup AB ve ILO düzenlemeleri çerçevesinde hazırlanmıştır. Ancak, İSG Kuruluna ilişkin, işyerlerinde İSİG organizasyonuna ilişkin düzenlemelerde işçi yok sayılmaktadır. Bunun yanında İş Kanunu, Sendikalar Kanunu başta olmak üzere birçok düzenleme aynı zamanda işçi sağlığı ve iş güvenliğini de ilgilendirmektedir. Bu düzenlemelerde işveren çıkarları önceliklidir.

• İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği küresel boyutta bir sorundur. Her yıl işle ilgili kaza ve hastalıklar sonucunda 3,2 milyondan fazla kişi hayatını kaybetmektedir. Ayrıca her yıl 160 milyon yeni meslek hastalığı vakası ile 300 milyon ölümcül olmayan iş kazası meydana gelmektedir.

• Ülkemizde yılda yaklaşık 2000 işçi iş kazaları sonucu yaşamını yitirmektedir. Meslek hastalıkları ise tespit edilmemektedir. Yılda 80.000 civarında

meslek hastalığı tespit edilmesi gerekirken, tespit edilen meslek hastalığı sayısı 500'de kalmaktadır.

• İnsanlar çalıştıkları yerde, işyerlerinde hastalanmakta, kazaya uğramaktadırlar, dolayısı ile işyerlerinde çalışanların hastalanmamasını, kazaya uğramamasını sağlamak işverenin görevidir.

• İşçilerin ifadeleri ile basına yansımaları sonucu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 3. Havalimanı inşaatında Mayıs 2015'ten itibaren 27 emekçinin hayatını kaybettiğini açıklamak zorunda kalmıştır. Bakanlık açıklamasında 27 emekçinin hayatını kaybetmesini oldukça doğal karşılayarak basında yer alan haberlere tepki göstermiştir. Bu açıklama çalışma yaşamında sorumluluk düzeyinin en tepesinde yer alan bir Bakanlığın iş cinayetlerine karşı hassasiyetin düzeyini ortaya koymaya yetmektedir. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği konusunun yasalar, mevzuatlar ve sorumlu kurum/kuruluşlar tümüyle sorumludur.

13 Mayıs 2014, Soma

ÖLMEK, SAKAT KALMAK İSTEMİYORUZ İŞ CİNAYETLERİNE SON

• İş cinayetlerini önlemek için atılması gereken ilk adım, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği konusuna kamusal bir anlayışla yaklaşmaktır. Başta, 4857 sayılı İş Kanunu ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu olmak üzere bu alana ilişkin tüm yasalar, kamusal bir bakış açısıyla yeniden düzenlenmelidir.

• İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği ile ilgili ulusal politikaların oluşturulması, kararların alınması ve işyerlerinde denetim bugüne kadar diğer sosyal tarafların görüşleri önemsenmeden tek başına Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) tarafından alınmıştır. Gelinek nokta göstermektedir ki; ÇSGB doğru kararlar almamakta, uygulayamamaktadır. Bu nedenle Sendikalar, Üniversiteler, TMMOB, TTB, ÇSGB ve Sağlık Bakanlığının katılımı ile idari ve mali yönden bağımsız, çoğunluğunu emek örgütlerinin oluşturduğu ulusal bir Enstitü oluşturulmalıdır.

• Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi bileşenleri, hükümet ve işveren ağırlıklı bir yapıdan çıkartılmalı, çalışan ve meslek örgütleri ağırlıklı hale getirilmelidir. Bu konseyin kararları tavsiye niteliğinden çıkarılarak bağlayıcı ve fonksiyonel bir yapıya kavuşturulmalıdır.

• Sosyal hukuk devletinde iş yasaları çalışanların hakkını korumak ve geliştirmek amacıyla temel ilke edinirken, 4857 sayılı İş Yasası ile başlayan 6331 sayılı Yasa ve Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Yasası ile devam eden süreçte yapılan bütün düzenlemeler işverenlerin çıkarları doğrultusunda şekil-

lendirilmiştir. Esnek ve kurlsız çalışmayı, geçici iş ilişkisini, taşeronlaştırmayı yasal hale getiren, kıdem tazminatlarını, fazla mesai ücretlerini, sendikal hak ve yetkileri budayan bu yasa ve diğer düzenlemeler iptal edilmeli ve konunun taraflarının katılımı ile demokratik bir yasa çıkarılmalıdır. İş mevzuatı, ekseni "insan" olan çağdaş bir yapıya kavuşturulmalıdır. İş Yasası ile İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası başta olmak üzere, tüm mevzuat ve denetim mekanizması İşçi Sağlığı ve Güvenliği Enstitüsünün görüşleri doğrultusunda yeniden düzenlenmelidir.

• BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 23. maddesinde belirtilen "Herkesin, kendi özgür seçimiyle belirlediği bir işyerinde, adil ve elverişli çalışma koşullarında çalışma hakkı vardır" yaklaşımına uygun olarak, iş kazaları ve meslek hastalıklarının önüne geçilebilmesi için işyerlerinde "önce insan, önce sağlık, önce işçi güvenliği" anlayışı yerleştirilmeli, üretim süreçlerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği önlem ve uygulamalarına öncelik verilmelidir. Yapılacak tüm düzenlemelerde işyerlerinde işçi sağlığı ve iş güvenliğinin sağlanmasında asıl sorumluluğun işverende olduğu gerçeğinden uzaklaşılmalıdır.

• Yapılacak düzenlemelerde çocuk ve genç işçilik yasaklanmalı, kadınları koruyucu hükümler yer almalıdır. Dünyada ve ülkemizde ürkütücü boyutlara ulaşan çocuk emeği sömürüsü ortadan kaldırılmalı, çocuk işçiler örgün eğitime yönlendirilmelidir.

• Kadınlara ve kadın emeğine yönelik tüm olumsuz uygulamalar kaldırılmalıdır. Çalışma yaşamında eşit işe eşit ücret uygulamaları ile istihdamda fırsat eşitliği sağlanmalıdır.

• 6331 sayılı Yasa ile işverenlerin önlem alma yükümlülüğü ve devletin denetim görevi azaltılarak, sorumluluk iş güvenliği uzmanları, işyeri hekimleri ve çalışanlara yüklenmiştir. İşyeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanlarının yaptıkları tespitler, saptadıkları gereklilik ve öneriler yerine getirilmeden iş kazası ve meslek hastalıklarından sorumlu tutulmaları ve belgelerinin askıya alınması, gerçeklerle bağdaşmamaktadır. İşyeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanlarının mesleki bağımsızlıkları ve iş güvenceleri korunmalıdır. Bakanlık kamusal denetim yükümlülüklerini yerine getirmelidir. Hekimler de iş müfettişi olarak istihdam edilmelidir.

• Meslek hastalıkları sadece tazminat olarak ele

alınmamalı öncelik önlemeye verilmeli, meslek hastalıklarının tespiti, tedavisi ve tazmini yönündeki tüm yasal ve idari engeller kaldırılmalıdır. Meslek Hastalıkları Hastanesi veya kliniklerinin sayısı artırılmalı, hekim ve işçi eğitimi dâhil, meslek hastalıklarının tespitine yönelik çalışmalar ivedilikle yapılmalıdır.

• Taşeron sistemine son verilmelidir.

• Emekçilerin gelecek kaygısı hissetmeyeceği, güvenli bir çalışma ilişkisi yaratılmalıdır. Bunun için de İş Kanunu'nda yer alan "telafi çalışması", "denkleştirme", "çağrı üzerine çalışma", "kısmi süreli çalışma", "asıl işveren-alt işveren ilişkisi", "geçici iş ilişkisi" gibi esnek ve kurlsız çalışma hükümleri derhal kaldırılmalıdır.

• Sendikal hak ve özgürlüklerin kullanılması önündeki her türden yasal ve fiili engel kaldırılarak işçilerin kendilerini örgütlü ve güvende hissetmesi sağlanmalıdır.

Bizler TMMOB olarak bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da, insan yaşamının her şeyden önce geldiğini vurgulamaya devam edeceğiz. İşverenin kar hırsının, siyasi iktidarın politik önceliklerinin emekçilerin hayatlarını çalmasına izin vermeyeceğiz.

Bu anlayışla, devlet ve işvereni İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği konusunda sorumlu davranmaya, tüm kamuoyunu da iş cinayetlerine karşı duyarlı olmaya davet ediyoruz.

ÜLKEMİZDE YAŞANAN TOPLU İŞÇİ KATLIAMLARINDAN BAZILARI					
TARİH	YER	ÖLÜ SAYISI	TARİH	YER	ÖLÜ SAYISI
31 OCAK 2008	DAVUTPAŞA MAYTAP ATÖLYESİ PATLAMASI	21	7 OCAK 2013	KOZLU MADEN FACIASI	8
17 MAYIS 2010	KARADON MADEN FACIASI	30	13 MAYIS 2014	SOMA MADEN FACIASI	301
3 ŞUBAT 2011	OSTİM OSB FACIASI	7	6 EYLÜL 2014	TORUNLAR CENTER ASANSÖR FACIASI	10
3 ŞUBAT 2011	İVEDİK OSB FACIASI	13	4 KASIM 2014	ISPARTA YALÇAĞ (TARIM İŞÇİLERİ) FACIASI	18
6 ŞUBAT 2011	ÇÖLLOLAR MADEN FACIASI	11	28 EKİM 2014	ERMENEK MADEN FACIASI	18
11 MART 2012	ESENYURT ŞANTİYE ÇADIR YANGINI	11	17 KASIM 2016	ŞIRVAN MADEN FACIASI	16
22 KASIM 2012	ETİ BAKIR SAMSUN ÇÖKME	9	17 EKİM 2017	ŞIRNAK MADEN FACIASI	8